

BÀI HỌC KINH NGHIỆM TRONG KHAI THÁC DU LỊCH CUỐI TUẦN TỪ SÓC SƠN, BA VÌ VÀ GỢI Ý CHO THẠCH THẮT (HÀ NỘI)

ĐẶNG THÀNH TRUNG

Tóm tắt: Du lịch cuối tuần là loại hình du lịch ngắn ngày, đang dần trở thành xu hướng phổ biến, đặc biệt đối với nhóm du khách là cư dân đô thị, người lao động và hộ gia đình có thời gian nghỉ hạn chế. Du lịch cuối tuần đang phát triển phổ biến tại các địa phương có khoảng cách gần các trung tâm đô thị lớn. Huyện Thạch Thất (Hà Nội) có nhiều tiềm năng phát triển du lịch cuối tuần nhưng việc khai thác còn hạn chế. Bài báo tập trung phân tích kinh nghiệm khai thác tiềm năng du lịch cuối tuần của hai địa phương lân cận là huyện Sóc Sơn và Ba Vì, từ đó rút ra các bài học và đề xuất một số gợi ý nhằm nâng cao hiệu quả khai thác tiềm năng du lịch cuối tuần tại huyện Thạch Thất.

Từ khóa: du lịch cuối tuần, Sóc Sơn, Ba Vì, Thạch Thất.

LESSONS FROM WEEKEND TOURISM DEVELOPMENT IN SOC SON, BA VI AND SUGGESTIONS FOR THACH THAT, HANOI

Abstract: Weekend tourism, a short-term travel trend, is gradually becoming popular, especially among urban residents, workers, and families with limited leisure time. This form of tourism is thriving in localities that are in close proximity to major urban centers. Thach That district, Hanoi, has great potential for weekend tourism development, but its exploitation remains limited. This paper analyzes the experience of exploiting weekend tourism potential from two neighboring localities, Soc Son and Ba Vi, to draw lessons and propose some suggestions to improve the efficiency of weekend tourism development in Thach That district.

Keywords: weekend tourism, Soc Son, Ba Vi, Thach That.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Du lịch cuối tuần (Weekend-Tour) là một loại hình du lịch ngắn ngày, đáp ứng nhu cầu nghỉ ngơi, thư giãn. Trong bối cảnh đô thị hóa nhanh chóng và áp lực công việc gia tăng, du lịch cuối tuần trở thành một xu hướng phổ biến, đặc biệt đối với nhóm du khách là cư dân đô thị, người lao động và hộ gia đình có thời gian nghỉ hạn chế.

Tại Việt Nam, du lịch cuối tuần đang ngày càng gia tăng, đặc biệt tại các đô thị lớn như Hà Nội. Hiện nay, Sóc Sơn và Ba Vì (Hà Nội) đã triển khai nhiều mô hình du lịch cuối tuần hiệu quả, tận dụng tốt điều kiện tự nhiên và lợi thế về khoảng cách gần trung tâm Hà Nội để thu hút du khách.

Với đặc điểm là một huyện ngoại thành có vị trí thuận lợi, cảnh quan thiên nhiên phong phú và hệ thống di sản văn hóa đặc sắc, Thạch Thất sở hữu tiềm năng lớn để phát triển du lịch cuối tuần. Tuy nhiên, so với các địa bàn lân cận như Sóc Sơn hay Ba Vì, hoạt động khai thác du lịch tại Thạch Thất vẫn chưa phát huy tối đa lợi thế sẵn có, chưa hình thành được các sản phẩm du lịch đặc trưng và chưa đáp ứng đầy đủ nhu cầu của du khách đô thị.

Kinh nghiệm phát triển du lịch cuối tuần tại các địa phương có thể là cơ sở quan trọng để nghiên cứu, rút ra bài học phù hợp nhằm định hướng cho huyện Thạch Thất trong quá trình xây dựng và khai thác các sản phẩm du lịch đặc

thù. Việc đánh giá những thành công và hạn chế của Sóc Sơn, Ba Vì sẽ giúp xác định các mô hình phát triển du lịch cuối tuần hiệu quả, từ đó đề xuất các giải pháp nâng cao năng lực cạnh tranh, tính bền vững cho du lịch Thạch Thất.

Trên cơ sở đó, nghiên cứu tập trung vào phân tích kinh nghiệm khai thác du lịch cuối tuần tại huyện Sóc Sơn và Ba Vì, đồng thời đánh giá tiềm năng phát triển loại hình du lịch này tại Thạch Thất. Mục tiêu chính là rút ra những bài học thực tiễn và đưa ra các gợi ý nhằm tối ưu hóa việc khai thác tài nguyên du lịch, nâng cao hiệu quả phát triển du lịch cuối tuần tại huyện Thạch Thất theo hướng bền vững.

2. CƠ SỞ DỮ LIỆU VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở dữ liệu

Nghiên cứu này được thực hiện trên cơ sở khai thác dữ liệu thứ cấp từ nhiều nguồn nhằm đảm bảo tính khách quan và toàn diện trong phân tích. Các nguồn dữ liệu chính bao gồm: tài liệu từ Sở Du lịch Hà Nội, UBND huyện Sóc Sơn, Ba Vì, Thạch Thất về chính sách, định hướng phát triển và số liệu thống kê liên quan. Các bài báo, sách chuyên khảo về du lịch bền vững, du lịch cuối tuần và mô hình khai thác tại vùng ngoại ô Hà Nội. Công thông tin của UBND các huyện và các trang nghiên cứu du lịch trong, ngoài nước để cập nhật xu hướng phát triển.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu áp dụng phương pháp tiếp cận đa chiều nhằm đảm bảo tính hệ thống, khách quan và khoa học trong quá trình phân tích. Các phương pháp nghiên cứu chính bao gồm:

(1) Phương pháp tổng hợp tài liệu

Nghiên cứu tiến hành thu thập, phân loại và hệ thống hóa các tài liệu khoa học liên quan đến du lịch cuối tuần, du lịch bền vững và các mô hình khai thác du lịch ở khu vực ngoại ô. Việc

tổng hợp này giúp xây dựng khung lý thuyết, cung cấp cơ sở để phân tích thực trạng và đề xuất định hướng phát triển du lịch cuối tuần tại huyện Thạch Thất.

(2) Phương pháp so sánh, đối chiếu

Trên cơ sở phân tích kinh nghiệm khai thác du lịch cuối tuần tại Sóc Sơn và Ba Vì, nghiên cứu tập trung vào các yếu tố tác động, mô hình quản lý, sản phẩm du lịch đặc trưng và mức độ thành công của từng địa phương. Kết quả so sánh này giúp làm rõ những điểm tương đồng và khác biệt về điều kiện tự nhiên, cơ sở hạ tầng, chính sách hỗ trợ và nhu cầu thị trường, từ đó rút ra bài học có thể áp dụng cho huyện Thạch Thất.

3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN

3.1. Tổng quan về du lịch cuối tuần

(1) Khái niệm và vai trò của du lịch cuối tuần

Du lịch cuối tuần là một loại hình du lịch ngắn ngày, đáp ứng nhu cầu nghỉ ngơi, thư giãn, phục hồi sức khỏe tinh thần, đồng thời mang lại những trải nghiệm văn hóa, sinh thái trong phạm vi không gian gần, thường diễn ra vào hai ngày cuối tuần.

Du lịch cuối tuần tối ưu hóa khai thác tài nguyên trên nguyên tắc cân bằng giữa tăng trưởng kinh tế, bảo tồn môi trường và duy trì bản sắc văn hóa. Đồng thời, tạo việc làm, nâng cao thu nhập cho cộng đồng thông qua phát triển các dịch vụ lưu trú, ẩm thực, giải trí.

Bên cạnh đó, sự phát triển của du lịch cuối tuần thúc đẩy đầu tư vào hạ tầng giao thông và dịch vụ du lịch, nâng cao chất lượng trải nghiệm du khách. Trong bối cảnh du lịch bền vững trở thành định hướng chiến lược, cần quy hoạch mô hình này theo hướng hài hòa giữa phát triển kinh tế và bảo vệ môi trường.

Như vậy, du lịch cuối tuần không chỉ đáp ứng nhu cầu nghỉ dưỡng ngắn ngày mà còn góp phần

tối ưu hóa tài nguyên, nâng cao giá trị kinh tế - xã hội và hoàn thiện hệ thống hạ tầng du lịch tại các vùng ven đô như Thạch Thất.

(2) Các yếu tố ảnh hưởng đến khai thác tiềm năng du lịch cuối tuần

Trước hết, vị trí địa lý quyết định khả năng tiếp cận và sức hút của điểm đến. Các nghiên cứu chỉ ra rằng khoảng cách lý tưởng cho du lịch cuối tuần thường từ 30 đến 80 km tính từ trung tâm đô thị lớn, giúp tối ưu thời gian nghỉ dưỡng và chi phí di chuyển. Bên cạnh đó, mạng lưới giao thông liên vùng phát triển, tích hợp nhiều loại hình di chuyển, cũng tạo lợi thế trong thu hút du khách.

Tài nguyên du lịch, bao gồm cả tự nhiên (cảnh quan, khí hậu, hệ sinh thái) và nhân văn (di sản văn hóa, làng nghề, kiến trúc đặc trưng), là yếu tố cốt lõi tạo nên sức hấp dẫn của điểm đến. Việc khai thác tài nguyên cần có kế hoạch nhằm đảm bảo phát triển bền vững, tránh suy giảm giá trị cảnh quan và ảnh hưởng tiêu cực đến môi trường.

Cơ sở hạ tầng và dịch vụ du lịch đóng vai trò quyết định trong việc duy trì và mở rộng thị trường. Hệ thống giao thông kết nối, lưu trú, ăn uống, giải trí chất lượng cao sẽ nâng cao trải nghiệm và tỷ lệ quay lại của du khách. Xu hướng dịch vụ cá nhân hóa và ứng dụng công nghệ số cũng ngày càng quan trọng trong nâng cao chất lượng du lịch cuối tuần.

Ngoài ra, nhu cầu và hành vi du khách là yếu tố then chốt trong định hướng phát triển du lịch. Ngày càng nhiều du khách trẻ quan tâm đến trải nghiệm thiên nhiên, văn hóa và dịch vụ linh hoạt. Xu hướng du lịch sức khỏe, sinh thái và cá nhân hóa đang phát triển mạnh, đòi hỏi các địa phương có chiến lược thích ứng phù hợp.

(3) Một số sản phẩm đặc trưng của du lịch cuối tuần được phát triển ở vùng ven đô thị

Các vùng ven đô thị đang trở thành không gian lý tưởng cho loại hình du lịch cuối tuần. Một trong những sản phẩm du lịch nổi bật là du lịch sinh thái nông nghiệp, tận dụng lợi thế về tài nguyên thiên nhiên và mô hình sản xuất nông nghiệp địa phương để tạo dựng trải nghiệm độc đáo. Các khu du lịch nông trại, trang trại hữu cơ và mô hình canh tác kết hợp nghỉ dưỡng đã và đang phát triển mạnh mẽ, trở thành lựa chọn ưu tiên của nhóm du khách tìm kiếm sự kết nối với thiên nhiên và môi trường sinh thái. Những mô hình này không chỉ góp phần đa dạng hóa sản phẩm du lịch mà còn thúc đẩy kinh tế nông thôn theo hướng bền vững, thông qua việc tạo ra chuỗi giá trị gắn với sản xuất nông nghiệp và dịch vụ du lịch.

Bên cạnh đó, sự gia tăng nhanh chóng của các khu nghỉ dưỡng sinh thái, biệt thự nghỉ dưỡng và homestay ven đô cũng phản ánh xu hướng phát triển du lịch gắn với yếu tố không gian xanh, kết hợp giữa sự biệt lập cần thiết cho nghỉ dưỡng với tính tiện nghi hiện đại. Các điểm đến như Flamingo Đại Lải (Vĩnh Phúc), Sóc Sơn (Hà Nội) hay Lương Sơn (Hòa Bình) đã minh chứng cho khả năng khai thác tiềm năng ven đô trong việc phát triển các không gian du lịch chất lượng cao, vừa đáp ứng nhu cầu thư giãn ngắn hạn của du khách, vừa tạo ra giá trị kinh tế cho địa phương thông qua việc phát triển mô hình lưu trú và các dịch vụ hỗ trợ đi kèm.

Ngoài ra, du lịch trải nghiệm văn hóa địa phương cũng là một trong những xu hướng được chú trọng, với sự phát triển của các làng nghề truyền thống, khu bảo tồn văn hóa và không gian trải nghiệm thực tế dành cho du khách. Các hoạt động như chế tác thủ công mỹ nghệ, tham gia vào quy trình sản xuất nông sản địa phương, hoặc tìm hiểu đời sống sinh hoạt truyền thống đã tạo ra những giá trị văn hóa đặc sắc, góp phần bảo tồn và phát huy bản sắc địa

phương trong bối cảnh hiện đại hóa. Những địa điểm như làng gốm Bát Tràng, làng cổ Đường Lâm hay các khu bảo tồn văn hóa dân tộc tại vùng ven Hà Nội và TP.HCM là minh chứng điển hình cho sự kết hợp giữa bảo tồn di sản và phát triển du lịch.

3.2. Kinh nghiệm khai thác du lịch cuối tuần tại Sóc Sơn và Ba Vì

3.2.1. Sản phẩm du lịch chủ đạo

Ba Vì và Sóc Sơn là hai khu vực có điều kiện tự nhiên và văn hóa đặc thù, tạo nền tảng thuận lợi cho sự phát triển du lịch sinh thái, văn hóa tâm linh và nghỉ dưỡng. Với hệ sinh thái rừng phong phú, khí hậu ôn hòa, cả hai địa phương đang trở thành điểm đến hấp dẫn, góp phần thúc đẩy kinh tế và bảo tồn tài nguyên thiên nhiên.

(1) Du lịch sinh thái

Du lịch sinh thái góp phần nâng cao nhận thức về bảo tồn rừng, tạo việc làm cho lao động địa phương. Du lịch sinh thái tại Ba Vì gắn liền với Vườn Quốc gia Ba Vì, nơi sở hữu diện tích rừng tự nhiên 9.702,4 ha cùng hệ động thực vật đa dạng, bao gồm 2.181 loài thực vật, 54 loài thú và 197 loài chim. Các tuyến trekking như đường lên đỉnh Tản Viên, khu rừng thông cổ thụ và vườn dược liệu Ba Vì thu hút hơn 700.000 lượt khách mỗi năm, trong đó 30% khách quốc tế.

Trong khi đó, Sóc Sơn tận dụng hệ thống hồ nước tự nhiên như hồ Đồng Quan, hồ Hàm Lợn và hồ Kèo Cà để phát triển du lịch sinh thái gắn với mặt nước, kết hợp với các mô hình du lịch cộng đồng tại Bản Rõm và hệ thống homestay sinh thái.

(2) Du lịch văn hóa tâm linh

Bên cạnh thế mạnh về tự nhiên, Ba Vì và Sóc Sơn còn là trung tâm du lịch văn hóa tâm linh quan trọng. Sóc Sơn nổi bật với Đền Gióng, nơi thờ Thánh Gióng - một trong Tứ bất tử của tín ngưỡng dân gian Việt Nam. Lễ hội Gióng, được

UNESCO công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại vào năm 2010, thu hút hơn 1 triệu lượt khách hành hương mỗi năm. Ngoài ra, Chùa Non Nước và Việt Phủ Thành Chương cũng góp phần gia tăng sức hút du lịch của khu vực.

Ba Vì lại nổi bật với hệ thống đền thờ Thánh Tản Viên, gồm Đền Thượng, Đền Trung và Đền Hạ, đón khoảng 300.000 lượt khách dịp Tết Nguyên đán. Bên cạnh đó, Nhà thờ Đá cổ Pháp với kiến trúc châu Âu độc đáo cũng là điểm đến thu hút du khách yêu thích lịch sử. Du lịch văn hóa tâm linh tại hai địa phương này mang lại doanh thu khoảng 150-200 tỷ đồng/năm, chiếm hơn 30% tổng doanh thu du lịch toàn huyện [7].

(3) Du lịch nghỉ dưỡng

Du lịch nghỉ dưỡng phát triển mạnh nhờ lợi thế về vị trí và cảnh quan tự nhiên. Trong giai đoạn 2018-2023, lượng khách nghỉ dưỡng tại Ba Vì và Sóc Sơn tăng trung bình 15-20%/năm, đặc biệt sau đại dịch COVID-19. Ba Vì tập trung vào các khu nghỉ dưỡng cao cấp như Melia Ba Vì Mountain Retreat, Tản Đà Resort và Paragon Hill Resort, nơi kết hợp lưu trú với chăm sóc sức khỏe và trị liệu. Sóc Sơn phát triển mạnh mô hình biệt thự nghỉ dưỡng riêng tư như Hidden Villa, Rose Villa và Amaya Home, hướng đến nhu cầu của nhóm khách gia đình và nhóm nhỏ.

Năm 2023, doanh thu từ du lịch nghỉ dưỡng tại Ba Vì đạt khoảng 450-500 tỷ đồng, đóng góp hơn 35% tổng doanh thu du lịch, trong khi tại Sóc Sơn, con số này dao động từ 300-350 tỷ đồng, chiếm khoảng 40% tổng thu từ du lịch. Ngành du lịch nghỉ dưỡng cũng tạo việc làm cho khoảng 3-4 nghìn lao động trực tiếp và gián tiếp [8].

3.2.2. Chính sách hỗ trợ phát triển du lịch

Trong những năm gần đây, chính quyền địa phương tại Ba Vì và Sóc Sơn đã triển khai nhiều chính sách nhằm thúc đẩy phát triển du lịch theo

hướng bền vững, tập trung vào bốn trụ cột chính: ưu đãi đầu tư, cải thiện cơ sở hạ tầng, đào tạo nguồn nhân lực và khuyến khích phát triển sản phẩm du lịch đặc trưng.

(1) Chính sách ưu đãi đầu tư và hiệu quả thu hút doanh nghiệp

Ba Vì và Sóc Sơn đã thực hiện nhiều cơ chế khuyến khích doanh nghiệp đầu tư vào các loại hình du lịch sinh thái, du lịch nghỉ dưỡng và du lịch cộng đồng.

Theo báo cáo của UBND huyện Ba Vì năm 2023, địa phương này đã thu hút trên 50 dự án đầu tư vào lĩnh vực du lịch, trong đó khoảng 30% tập trung vào khu nghỉ dưỡng cao cấp, 40% vào du lịch sinh thái và 20% vào du lịch cộng đồng.

Các chính sách ưu đãi bao gồm miễn, giảm thuế doanh nghiệp từ 10-15% trong 10 năm đầu hoạt động, hỗ trợ chi phí thuê đất lên tới 30% và đơn giản hóa thủ tục hành chính, giúp rút ngắn thời gian cấp phép đầu tư từ 12-18 tháng xuống còn 6-9 tháng. Nhờ đó, Ba Vì và Sóc Sơn đã thu hút nhiều dự án du lịch quy mô lớn như Melia Ba Vì, Mountain Retreat, Tản Đà Resort và Hidden Villa Sóc Sơn [2].

(2) Cải thiện cơ sở hạ tầng

Giao thông đóng vai trò quan trọng trong việc kết nối Ba Vì và Sóc Sơn với Hà Nội và các tỉnh lân cận. Trong giai đoạn 2018-2023, chính quyền địa phương đã đầu tư khoảng 2.000 tỷ đồng để nâng cấp hạ tầng giao thông. Quốc lộ 32 và Quốc lộ 3 đã được mở rộng, giúp giảm thời gian di chuyển từ trung tâm Hà Nội xuống còn 45-60 phút. Ngoài ra, hệ thống đường nội khu vào các điểm du lịch như Vườn Quốc gia Ba Vì, Đền Gióng Sóc Sơn và Hồ Đồng Đò cũng được cải thiện đáng kể.

Tuy nhiên, một số tuyến đường liên thôn vẫn chưa được nâng cấp đồng bộ và hệ thống giao thông công cộng kết nối với các khu du lịch còn hạn chế, khiến phần lớn du khách phải sử dụng

phương tiện cá nhân, gây áp lực lên hạ tầng vào mùa cao điểm.

(3) Nâng cao chất lượng dịch vụ du lịch

Chính quyền địa phương đã triển khai nhiều chương trình đào tạo nhân lực du lịch nhằm nâng cao chất lượng dịch vụ. Năm 2023, khoảng 1.200 lao động đã tham gia các khóa đào tạo về hướng dẫn viên, kỹ năng phục vụ khách hàng và quản lý khách sạn. Ba Vì hợp tác với Hiệp hội Du lịch Việt Nam để phát triển du lịch cộng đồng, trong khi Sóc Sơn phối hợp với Học viện Du lịch Hà Nội để đào tạo hướng dẫn viên địa phương.

Ngoài ra, chính quyền địa phương còn hỗ trợ các hộ dân tại làng du lịch cộng đồng như Làng Văn hóa Dân tộc Mường (Ba Vì) và Làng Gióng (Sóc Sơn) trong việc tổ chức homestay, chế biến món ăn truyền thống và phát triển sản phẩm du lịch trải nghiệm.

Mặc dù đã đạt được nhiều kết quả tích cực, chất lượng lao động vẫn chưa đồng đều, số lượng lao động có trình độ chuyên môn cao còn hạn chế, chủ yếu là lao động phổ thông hoặc chuyển đổi từ ngành nghề khác.

(4) Phát triển sản phẩm du lịch

Nhằm nâng cao tính hấp dẫn của điểm đến, Ba Vì và Sóc Sơn đã khuyến khích phát triển các sản phẩm du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng và du lịch trải nghiệm nông nghiệp. Các mô hình nổi bật bao gồm du lịch cộng đồng tại Làng Văn hóa Dân tộc Mường (Ba Vì), homestay bản Dọi, du lịch trải nghiệm nông nghiệp tại Trang trại Dê Trắng. Ngoài ra, du lịch kết hợp chăm sóc sức khỏe tại các khu nghỉ dưỡng như Melia Ba Vì và Tản Đà Resort cũng được chú trọng với các dịch vụ spa, yoga và trị liệu bằng thảo dược địa phương. Đồng thời, chính quyền đẩy mạnh chính sách hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa trong lĩnh vực du lịch, giúp đa dạng hóa sản phẩm và nâng cao năng lực cạnh tranh.

Các chính sách hỗ trợ phát triển du lịch tại Ba Vì và Sóc Sơn đã tạo động lực quan trọng trong việc nâng cao chất lượng dịch vụ, thu hút đầu tư và phát triển sản phẩm du lịch đặc trưng. Tuy nhiên, vẫn còn nhiều thách thức về cơ sở hạ tầng, nguồn nhân lực và tính bền vững của các mô hình du lịch. Để phát triển bền vững hơn, cần tiếp tục nghiên cứu các mô hình du lịch xanh, giảm tác động tiêu cực đến môi trường và đảm bảo sự cân bằng giữa khai thác du lịch và bảo tồn văn hóa, thiên nhiên.

3.2.3. Sự tham gia của cộng đồng địa phương

Sự tham gia của cộng đồng địa phương ngày càng trở thành yếu tố quan trọng trong phát triển du lịch bền vững. Trong bối cảnh du lịch cuối tuần phát triển mạnh tại vùng ven đô Hà Nội, đặc biệt tại Sóc Sơn và Ba Vì, vai trò của cộng đồng địa phương không chỉ dừng lại ở việc cung cấp dịch vụ mà còn mở rộng sang bảo tồn tài nguyên, gìn giữ bản sắc văn hóa và phát triển hệ sinh thái du lịch bền vững. Theo Sở Du lịch Hà Nội (2023), hai khu vực này đã đón hơn 3,5 triệu lượt khách, với hơn 65% là khách nội địa có thời gian lưu trú trung bình từ 1,5-2 ngày [1].

(1) Khai thác tài nguyên địa phương và bảo tồn môi trường

Việc khai thác tài nguyên địa phương đóng vai trò quan trọng trong phát triển du lịch bền vững. Ba Vì có diện tích rừng đặc dụng lên tới 10.814 ha, các cộng đồng địa phương tham gia bảo vệ và khai thác tài nguyên thông qua các mô hình du lịch sinh thái. Theo báo cáo của UBND huyện Ba Vì (2023), trên 70% lao động địa phương tại một số khu vực có thu nhập từ du lịch, chủ yếu thông qua việc cung cấp dịch vụ hướng dẫn du lịch sinh thái, vận hành khu nghỉ dưỡng và cung cấp sản phẩm nông nghiệp phục vụ du khách.

Mô hình nông nghiệp kết hợp du lịch tại Ba Vì đã mang lại hiệu quả kinh tế đáng kể. Các trang trại như V-Eco Farm, Hoa Viên Farm và Ba Vì Green Farm đã thu hút trung bình hơn 10 nghìn lượt khách/năm, trong đó 40% là khách từ Hà Nội đến trải nghiệm sản xuất nông nghiệp và sử dụng các sản phẩm địa phương (Sở Nông nghiệp Hà Nội, 2023). Điều này phù hợp với xu hướng phát triển du lịch gắn với nông nghiệp bền vững.

(2) Bảo tồn văn hóa và phát triển làng nghề truyền thống

Cộng đồng địa phương có vai trò quan trọng trong bảo tồn văn hóa và phát triển làng nghề truyền thống. Theo khảo sát của Viện Nghiên cứu Phát triển Du lịch (2023), khoảng 60% khách du lịch nội địa khi đến Sóc Sơn và Ba Vì quan tâm đến các hoạt động trải nghiệm văn hóa và làng nghề.

Ví dụ, Làng dệt lụa Phú Xuyên (Ba Vì) có hơn 200 hộ dân tham gia sản xuất và trưng bày sản phẩm truyền thống, góp phần nâng cao thu nhập cho khoảng 800 lao động địa phương. Các sản phẩm đặc sản như sữa bò Ba Vì, bánh sữa và chè Shan tuyết đã có mức tiêu thụ tăng 30% so với 5 năm trước, đóng góp trực tiếp vào ngành du lịch [1].

Những con số trên cho thấy sự tham gia của cộng đồng trong bảo tồn văn hóa không chỉ góp phần giữ gìn bản sắc mà còn tạo ra lợi ích kinh tế trực tiếp.

(3) Phát triển dịch vụ du lịch do cộng đồng quản lý

Mô hình homestay, farmstay do người dân vận hành đã và đang góp phần thúc đẩy du lịch cộng đồng. Theo báo cáo của Sở Du lịch Hà Nội (2023), số lượng homestay tại Ba Vì đã tăng hơn 40% trong vòng 5 năm qua, đạt khoảng 150 cơ sở lưu trú nhỏ. Các mô hình này giúp phân bổ

lợi ích du lịch cho hộ gia đình thay vì tập trung vào các doanh nghiệp lớn.

Một số mô hình thành công tại địa phương có thể kể đến: Ba Vì Homestead, công suất phục vụ trung bình 200 khách/tháng, tỷ lệ lấp đầy 75% vào mùa cao điểm; Trang trại nghỉ dưỡng Rose Garden, với doanh thu từ dịch vụ lưu trú và trải nghiệm nông nghiệp chiếm 60% tổng thu nhập của cơ sở. Sự phát triển của các mô hình này phù hợp với xu hướng du lịch trải nghiệm và du lịch sinh thái bền vững [1].

3.3. Bài học kinh nghiệm cho Thạch Thất

3.3.1 Hiện trạng du lịch cuối tuần huyện Thạch Thất

Huyện Thạch Thất sở hữu nhiều lợi thế tương đồng với Sóc Sơn và Ba Vì, đặc biệt là hệ thống cảnh quan thiên nhiên đa dạng với đồi núi, hồ nước và các di sản văn hóa quan trọng. Nổi bật trong đó có chùa Tây Phương, chùa Thầy cùng các làng nghề truyền thống như nghề mộc Chàng Sơn, làng rèn Phùng Xá, tạo nền tảng vững chắc cho việc phát triển các sản phẩm du lịch gắn với văn hóa và thiên nhiên. Những đặc điểm này đã tạo nên tiềm năng lớn cho các sản phẩm du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng và trải nghiệm văn hóa, đáp ứng nhu cầu của du khách tìm kiếm sự kết nối với thiên nhiên và bản sắc địa phương.

Tuy nhiên, việc phát triển du lịch cuối tuần tại Thạch Thất cũng gặp phải một số hạn chế như: Hệ thống giao thông kết nối các điểm du lịch chưa hoàn thiện, thiếu các tuyến xe buýt công cộng thuận tiện; chưa có nhiều sản phẩm du lịch cao cấp, các khu nghỉ dưỡng quy mô nhỏ, thiếu dịch vụ tiện ích kèm theo; du lịch cuối tuần chủ yếu dựa vào cảnh quan và làng nghề truyền thống mà chưa có nhiều sản phẩm trải nghiệm mới mẻ, hấp dẫn; vai trò của cộng đồng địa phương trong phát triển du lịch chưa được đẩy mạnh, khiến việc kết nối du khách với văn hóa địa phương còn hạn chế.

Về định hướng phát triển, huyện Thạch Thất đã xác định du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng, du lịch văn hóa và trải nghiệm là những hướng đi quan trọng trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội. Chính quyền địa phương đang thúc đẩy các mô hình phát triển du lịch bền vững gắn với bảo tồn tài nguyên và hỗ trợ cộng đồng, đồng thời tạo điều kiện thu hút đầu tư vào các khu du lịch sinh thái và nghỉ dưỡng cao cấp.

3.3.2. Bài học kinh nghiệm

(1) Cần cụ thể hóa chính sách trong phát triển du lịch cuối tuần

Đối với Thạch Thất, việc cụ thể hóa các chính sách phát triển du lịch cuối tuần cần tập trung vào ba nội dung quan trọng:

- *Tích hợp quy hoạch du lịch vào chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của huyện:* Thạch Thất vẫn chưa có một quy hoạch chuyên biệt cho du lịch cuối tuần, dẫn đến tình trạng khai thác tiềm năng chưa đồng bộ. Việc xây dựng một đề án phát triển du lịch với các vùng chức năng cụ thể, xác định rõ khu vực ưu tiên phát triển du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng và du lịch nghỉ dưỡng sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho việc triển khai các dự án đầu tư.

- *Xây dựng cơ chế chính sách ưu đãi để thu hút đầu tư vào du lịch:* Thạch Thất có thể học hỏi việc Sóc Sơn và Ba Vì đã thành công trong việc áp dụng chính sách giảm thuế, hỗ trợ tiếp cận đất đai và đơn giản hóa thủ tục hành chính, giúp đẩy nhanh tiến độ đầu tư vào hạ tầng du lịch. Thạch Thất cần ban hành chính sách ưu đãi thuế cho các doanh nghiệp đầu tư vào homestay, farmstay và khu du lịch sinh thái, đồng thời hỗ trợ tài chính cho hộ gia đình tham gia mô hình du lịch cộng đồng.

- *Tăng cường cơ chế kiểm soát phát triển du lịch theo hướng bền vững:* Bài học từ Ba Vì cho thấy, nếu không có cơ chế quản lý chặt chẽ, du lịch có thể gây áp lực lớn lên tài nguyên và môi trường. Thạch Thất cần có chính sách kiểm soát mật độ khách du lịch tại các khu vực nhạy cảm về sinh

thái, hạn chế phát triển ô nhiễm gây mất cân bằng môi trường. Việc ban hành các tiêu chuẩn phát triển du lịch xanh, khuyến khích ứng dụng công nghệ vào quản lý điểm đến sẽ giúp đảm bảo tính bền vững của du lịch cuối tuần tại địa phương.

(2) Đầu tư có trọng điểm vào hạ tầng phát triển du lịch cuối tuần

Hệ thống hạ tầng là yếu tố quyết định đến khả năng thu hút và giữ chân du khách, đặc biệt trong bối cảnh du lịch cuối tuần có đặc trưng về tính tiện lợi và thời gian di chuyển ngắn. Thực tiễn tại Sóc Sơn và Ba Vì cho thấy, việc nâng cấp cơ sở hạ tầng giao thông, lưu trú và dịch vụ du lịch không chỉ giúp cải thiện trải nghiệm du khách mà còn tạo ra động lực thu hút đầu tư.

Đối với Thạch Thất, cần tập trung vào cải thiện kết nối giao thông giữa huyện với trung tâm Hà Nội và các điểm du lịch lân cận. Mặc dù tuyến Đại lộ Thăng Long đã rút ngắn thời gian di chuyển từ Hà Nội đến Thạch Thất, nhưng hệ thống giao thông nội huyện vẫn chưa đáp ứng được nhu cầu phát triển du lịch. Các tuyến đường liên xã, liên huyện cần được đầu tư mở rộng, đảm bảo khả năng tiếp cận dễ dàng đến các khu du lịch sinh thái, làng nghề truyền thống và điểm tham quan văn hóa.

Bên cạnh giao thông, phát triển hệ thống lưu trú và dịch vụ du lịch chất lượng cao là một ưu tiên quan trọng. Thực tế tại Ba Vì cho thấy, sự xuất hiện của các khu nghỉ dưỡng sinh thái đã góp phần thu hút lượng lớn khách du lịch cuối tuần. Trong khi đó, Thạch Thất vẫn chưa có nhiều cơ sở lưu trú đạt chuẩn, khiến du khách chủ yếu tham quan trong ngày mà chưa có động lực lưu trú dài hơn. Việc quy hoạch các khu nghỉ dưỡng gắn với cảnh quan tự nhiên, kết hợp với mô hình farmstay và homestay sẽ giúp nâng cao khả năng cạnh tranh của địa phương.

Ngoài ra, ứng dụng công nghệ số trong phát triển hạ tầng du lịch thông minh cũng cần được chú trọng. Các địa phương thành công trong phát triển du lịch cuối tuần như Sóc Sơn đã áp

dụng hệ thống bản đồ số, nền tảng đặt dịch vụ trực tuyến và hệ thống quản lý du khách thông minh, giúp tối ưu hóa trải nghiệm du lịch. Thạch Thất có thể triển khai các giải pháp tương tự như xây dựng cổng thông tin du lịch điện tử, ứng dụng hướng dẫn du lịch tự động, qua đó nâng cao khả năng tiếp cận thông tin và hỗ trợ du khách tốt hơn.

(3) Xây dựng sản phẩm du lịch cuối tuần đặc thù

Bài học từ Sóc Sơn và Ba Vì cho thấy, để phát triển du lịch cuối tuần bền vững, cần có các sản phẩm du lịch đặc thù mang dấu ấn riêng, tránh trùng lặp với các điểm đến khác. Với lợi thế về cảnh quan thiên nhiên, hệ thống làng nghề và di sản văn hóa, Thạch Thất có tiềm năng phát triển một số loại hình du lịch phù hợp với xu hướng hiện nay.

- *Phát triển du lịch làng nghề kết hợp trải nghiệm văn hóa:* Thạch Thất sở hữu nhiều làng nghề truyền thống như mộc Chàng Sơn, cơ khí Phùng Xá, chè lam Thôn Thạch, đây là cơ sở quan trọng để phát triển du lịch gắn với sản xuất thủ công. Các mô hình trải nghiệm như du khách tự tay làm đồ gỗ, rèn cơ khí, hay học cách làm chè lam truyền thống. Các hoạt động này không chỉ nâng cao giá trị trải nghiệm mà còn tạo cơ hội quảng bá, mở rộng thị trường cho các sản phẩm thủ công mỹ nghệ, đồng thời mang lại lợi ích kinh tế bền vững cho cộng đồng địa phương.

- *Phát triển du lịch sinh thái nông nghiệp kết hợp nghỉ dưỡng:* Với diện tích đất nông nghiệp lớn, Thạch Thất có thể áp dụng mô hình farmstay tương tự như Sóc Sơn và Ba Vì, kết hợp giữa du lịch trải nghiệm nông nghiệp sạch, học cách trồng rau hữu cơ, chế biến thực phẩm địa phương và nghỉ dưỡng tại các khu trang trại sinh thái.

- *Xây dựng du lịch văn hóa - tâm linh kết hợp chăm sóc sức khỏe:* Hệ thống di tích như chùa Tây Phương, chùa Thầy có thể được phát triển thành trung tâm du lịch văn hóa kết hợp thiền,

yoga và nghỉ dưỡng. Đây là xu hướng du lịch đang được ưa chuộng, phù hợp với nhóm du khách muốn tìm kiếm không gian yên tĩnh, thanh tịnh vào dịp cuối tuần.

4. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

Từ thực tiễn phát triển du lịch cuối tuần tại Sóc Sơn và Ba Vì, có thể nhận thấy: Một điểm đến thành công không chỉ phụ thuộc vào lợi thế sẵn có về cảnh quan tự nhiên, mà còn cần có chiến lược đầu tư bài bản về cơ sở hạ tầng, sản phẩm du lịch đặc trưng và các chính sách hỗ trợ phù hợp. Sóc Sơn đã tận dụng hiệu quả không gian sinh thái để phát triển các khu nghỉ dưỡng ven đô, trong khi Ba Vì khai thác tốt tài nguyên thiên nhiên kết hợp với các giá trị văn hóa bản địa để tạo nên những sản phẩm du lịch đa dạng.

Những kinh nghiệm này mang lại bài học quan trọng cho Thạch Thất trong việc định hướng phát triển du lịch cuối tuần theo hướng bền vững.

Để phát triển du lịch cuối tuần bền vững, Thạch Thất cần đầu tư đồng bộ vào hạ tầng, đặc biệt là giao thông kết nối với trung tâm Hà Nội và giao thông kết nối giữa các địa điểm, nhằm

nâng cao khả năng tiếp cận, trải nghiệm của du khách. Đồng thời, cải thiện dịch vụ lưu trú, ăn uống và các tiện ích hỗ trợ sẽ góp phần nâng cao chất lượng du lịch, kéo dài thời gian lưu trú.

Bên cạnh đó, Thạch Thất có thể tập trung phát triển du lịch nghỉ dưỡng và trải nghiệm làng nghề. Các khu nghỉ dưỡng sinh thái kết hợp với du lịch nông nghiệp, thiền - yoga hay chăm sóc sức khỏe có tiềm năng thu hút khách nội đô. Hệ thống làng nghề truyền thống như mộc Chàng Sơn, gốm sứ, tranh sơn mài có thể trở thành điểm nhấn, góp phần bảo tồn văn hóa và phát triển kinh tế địa phương.

Ngoài ra, cần đẩy mạnh quảng bá và liên kết vùng, xây dựng thương hiệu du lịch, phát triển các gói sản phẩm liên tuyến với Sóc Sơn, Ba Vì. Đồng thời, khuyến khích cộng đồng địa phương tham gia cung cấp dịch vụ sẽ giúp tạo ra sản phẩm du lịch đặc sắc, mang lại lợi ích kinh tế và nâng cao ý thức bảo tồn tài nguyên.

Việc học hỏi kinh nghiệm từ Sóc Sơn và Ba Vì sẽ giúp Thạch Thất định hướng phát triển hiệu quả, tạo nền tảng để trở thành điểm đến hấp dẫn trong hệ thống du lịch ven đô Hà Nội.

Bài báo là sản phẩm của đề tài khoa học cấp cơ sở: “Khai thác tiềm năng phát triển du lịch cuối tuần tại huyện Thạch Thất, thành phố Hà Nội” theo hợp đồng số 04/HDKH-ĐLNV ký ngày 03/02/2025.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Sở du lịch thành phố Hà Nội (2024), Báo cáo phát triển du lịch ngoại thành Hà Nội.
2. UBND huyện Ba Vì (2023), Báo cáo tình hình kinh tế - xã hội huyện Ba Vì năm 2023.
3. UBND huyện Sóc Sơn (2023), Báo cáo tình hình kinh tế - xã hội huyện Sóc Sơn năm 2023.
4. UBND huyện Thạch Thất (2023), Báo cáo tình hình kinh tế - xã hội huyện Thạch Thất năm 2023.
5. UBND Thành phố Hà Nội (2023), Điều chỉnh quy hoạch chung Thủ đô Hà Nội đến năm 2045, tầm nhìn đến 2065.
6. UBND Thành phố Hà Nội (2023), Kế hoạch phát triển du lịch thành phố Hà Nội năm 2023.
7. UBND Thành phố Hà Nội (2023), Quy hoạch du lịch thành phố Hà Nội giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn năm 2050.
8. Vũ Thị Hoàn (2023). Khai thác lợi thế và tiềm năng phát triển du lịch huyện Sóc Sơn, thành phố Hà Nội. Tạp chí khoa học, số 72.

Thông tin tác giả:

Đặng Thành Trung - Viện Địa lý nhân văn
Địa chỉ: Số 176 Thái Hà, Đống Đa, Hà Nội
Email: thanhtrung87@@gmail.com; Điện thoại: 0982 03 02 87

Nhật ký tòa soạn

Ngày nhận bài: 07/03/2025
Biên tập: 03/2025